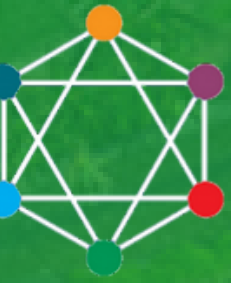

המשרד
לביטחון לאומי

תחום מחקר מדעי החברה
לשכת המדען הראשי | אשכול אסטרטגיה

מחקר בנושא הפשיעה החקלאית בישראל

לשכת המדען הראשי, המשרד לביטחון לאומי

ניהול וליווי מחקרי: ד"ר גיא נגר, ד"ר גד פרישמן ואבישי לדאני

אלול התשפ"ב ספטמבר 2022

רקע

לחקלאות בישראל יש חשיבות רבה, בין היתר בתרומתה לעצמאות באספקת תוצרת חקלאית, לתעסוקה בפריפריה, לשימור האופי התרבותי של היישובים הכפריים ולהחזקת קרקעות מדינה ושמירה עליהן.

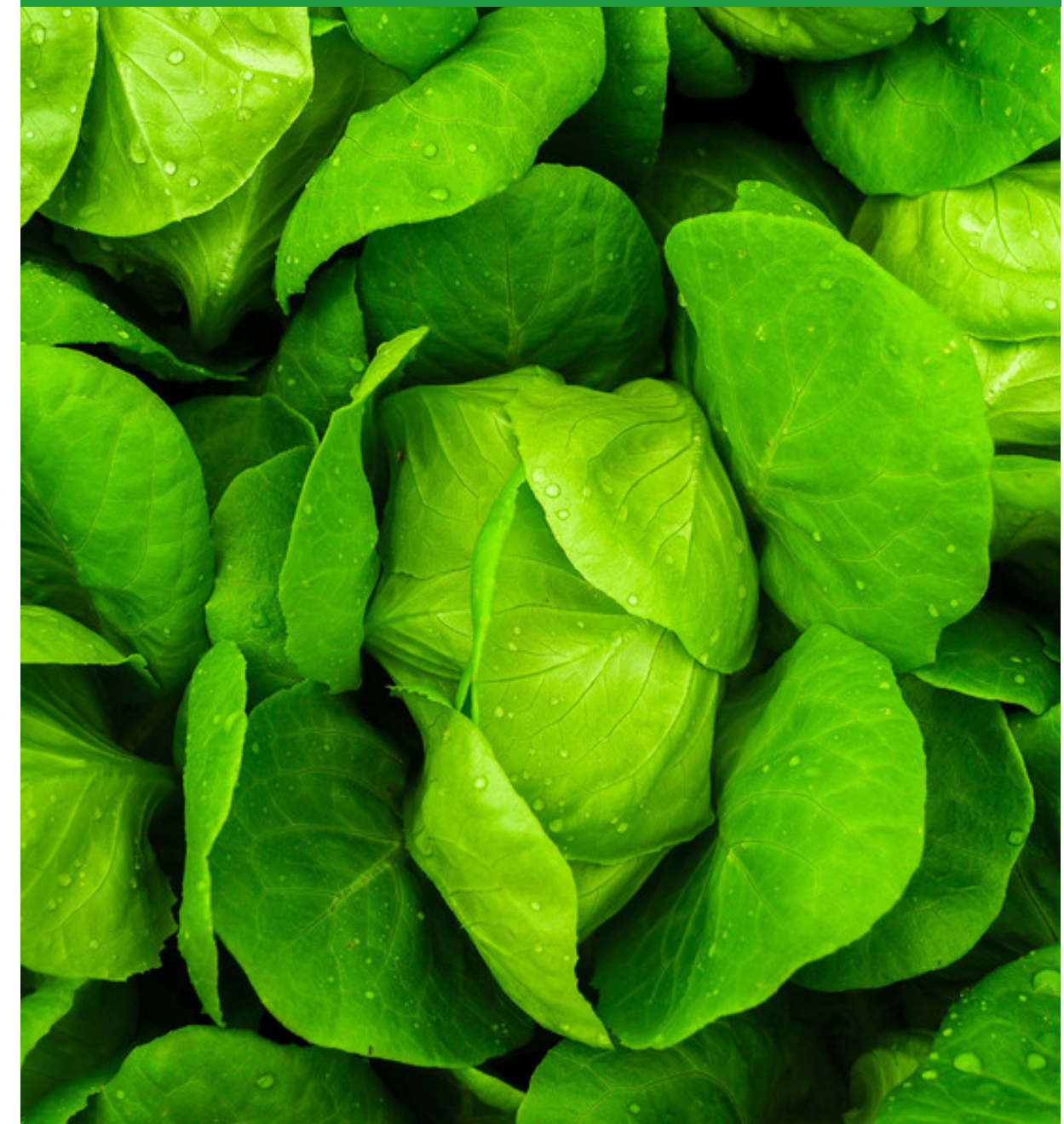
נתוני משטרת ישראל מלמדים כי בשנת 2021 נפתחו 825 תיקים בגין פשיעה חקלאית, הנתונים בירידה של 18% לעומת שנת 2020 (שנתון סטטיסטי למשטרה, 2021).

מחקרים בעולם מלמדים כי תופעה זו הינה רחבה ומדאיגה, כך למשל מחקר שבחן את התופעה בקרב משקים חקלאיים בברטינה, מלמד כי 63% מהמשיבים נפגעו מפשיעה חקלאית בשנה שקדמה למחקר (Smith & Byrne, 2017), ממצאים דומים (66%) עלו ממחקר שנערך באירלנד. (Walsh & Walsh, 2017) מחקר בארה"ב מצא כי 44% מהמשיבים נפגעו מתופעה זו (McIntyre et al., 2017).

עקב חוסר המידע והערכת ההיקף של תופעה זו, והצורך בקבלת תמונת מצב מלאה ועדכנית, לשכת המדען הראשי ערכה מחקר לאומדן היקף תופעת הפשיעה החקלאית בישראל שממצאיו יפורטו במצגת זו.

מטרות המחקר

תחושת הביטחון האישי

היקף הפגיעה מעבירות חקלאיות

הנזק הכלכלי כתוצאה מפשיעה חקלאית

דיווח למשטרה

המענים להפחתת הפשיעה החקלאית

עמדות נוספות בנושא

השיטה

הדגימה נבנתה בשיתוף פעולה עם אגף מתודולוגיות בלמ"ס וכללה 725 משקים חקלאיים בישראל.

למדגם הוגדרו 16 שכבות דגימה לפי שילוב סוג היישוב (מושב/יישובים ערבים/קיבוצים) X מחוזות המשטרה ובהתאם לייצוג של 3 סוגי חקלאות עיקריים: גידולי צמחים, בעלי חיים ומשקים מעורבים, וזאת על מנת לייצג נאותה את כלל החקלאים בישראל, בהתאם למפקד החקלאות האחרון.

הסקר נערך בשיטה של תשאול טלפוני, בחודשים יוני-יולי 2022.

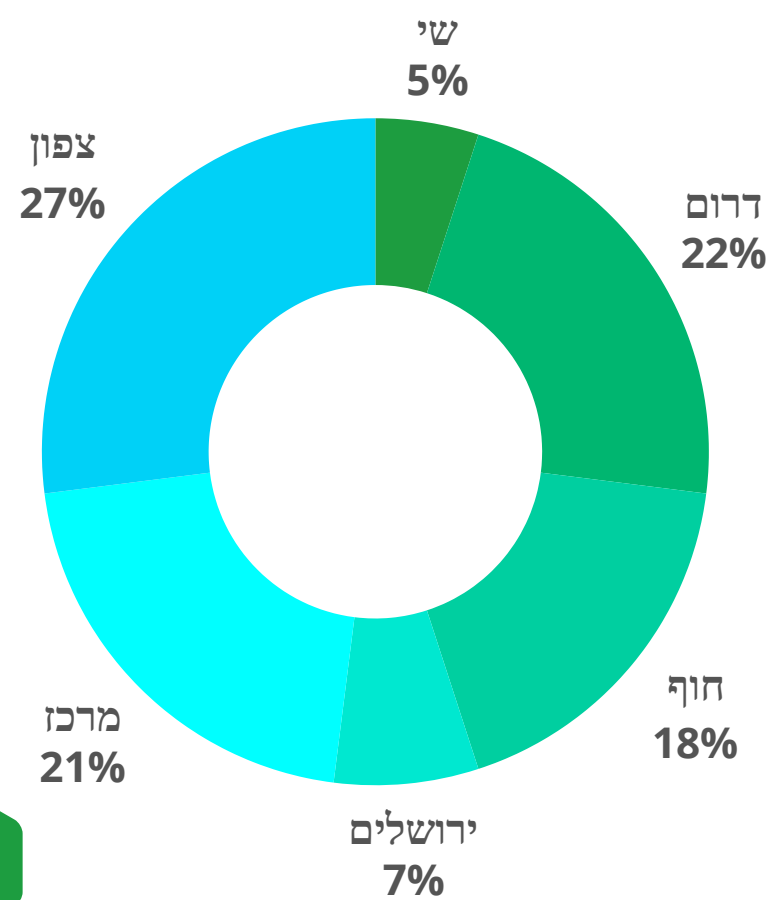
הסקר מאפשר הסקת מסקנות עם טעות הדגימה של 3.5% ביחס לאומדנים השונים ברמת ביטחון של 95%.

הסקר בוצע על ידי מכון המחקר מאגר מוחות, ובלייווי מחקרי של לשכת המדען הראשי.

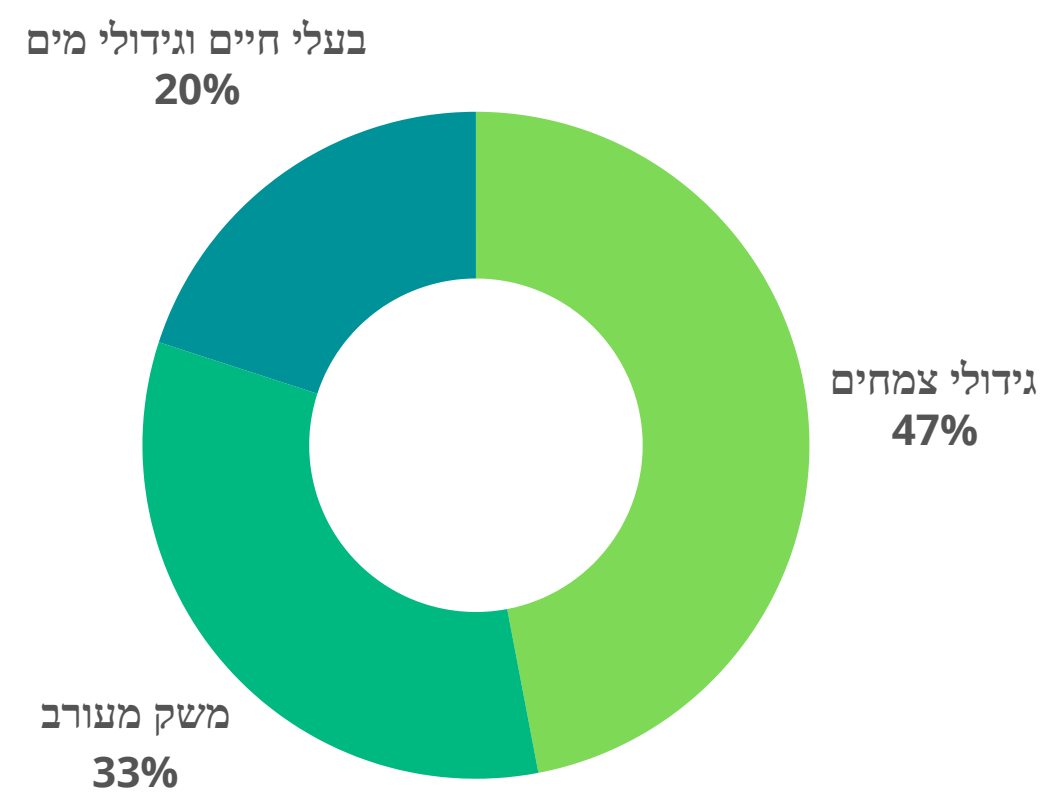

נתוני רקע

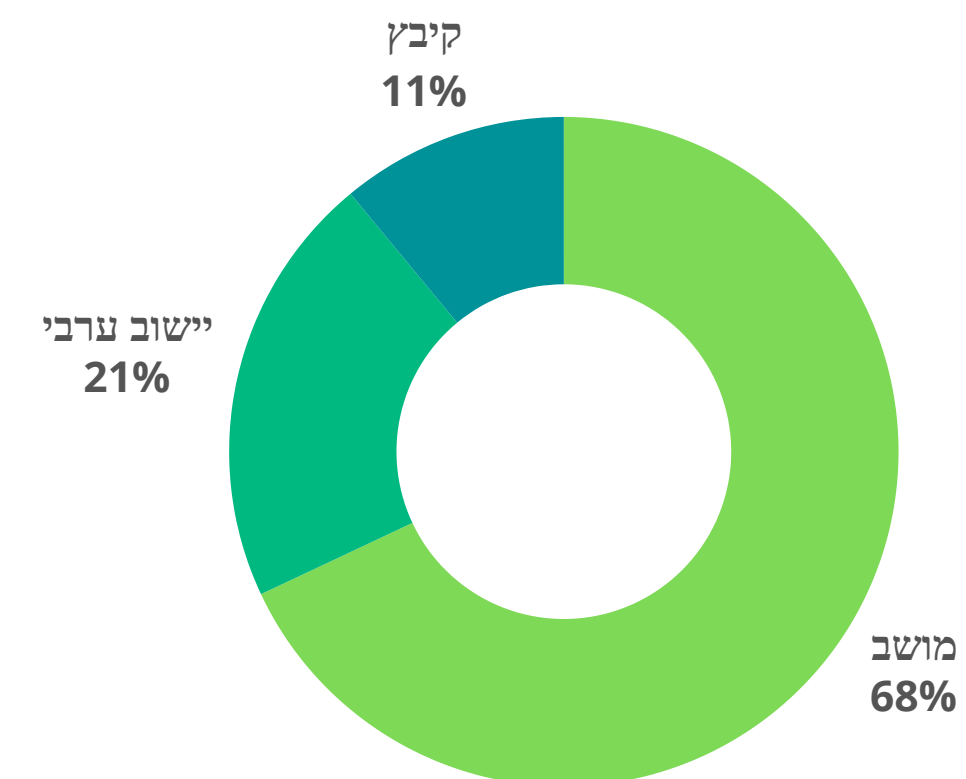
מחוז

סוג משק

סוג יישוב

ממצאי סקר פשיעה חקלאית - ספטמבר 2022

המשרד
לביטחון לאומי

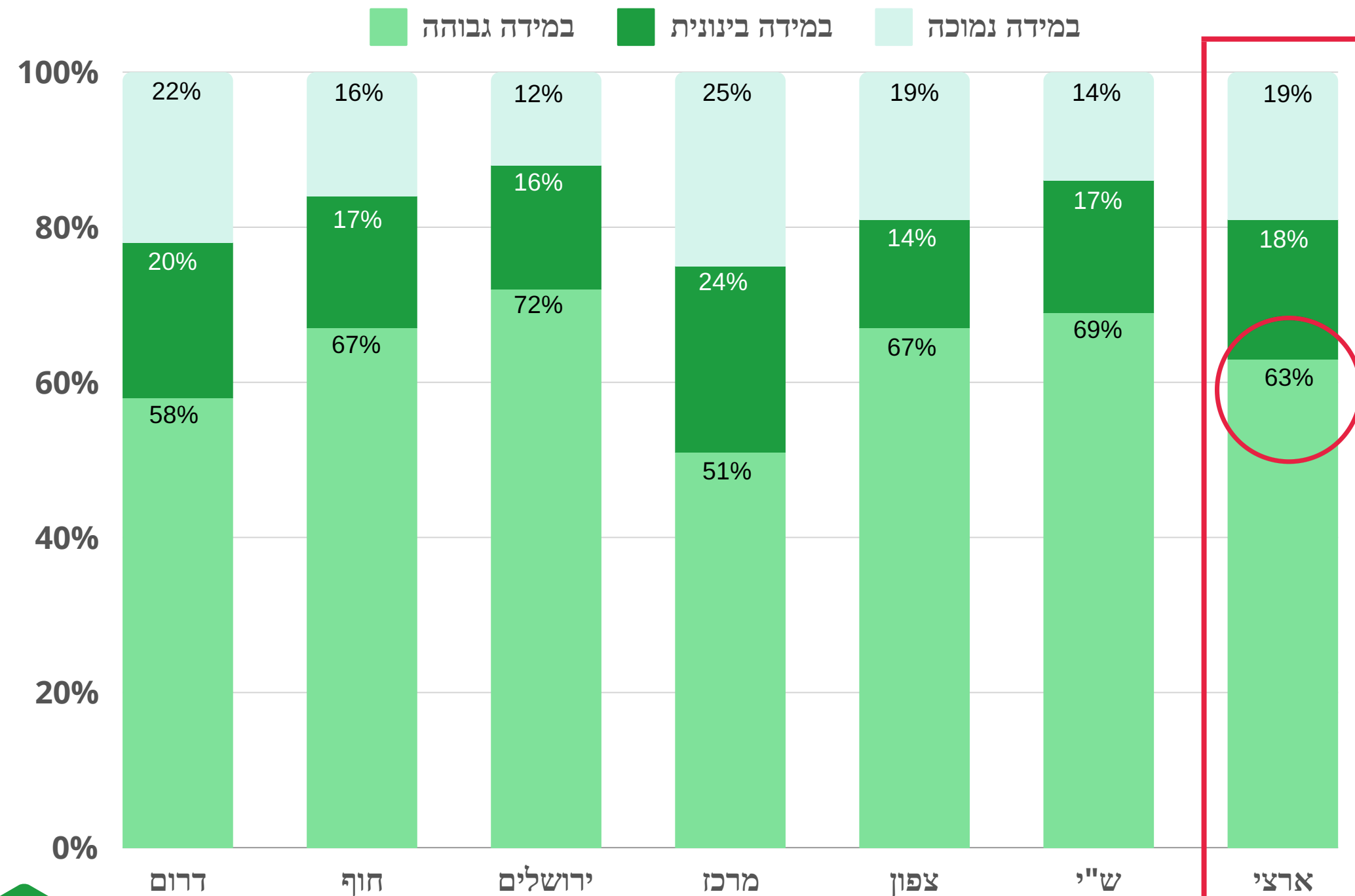

תחושת הביטחון האישית

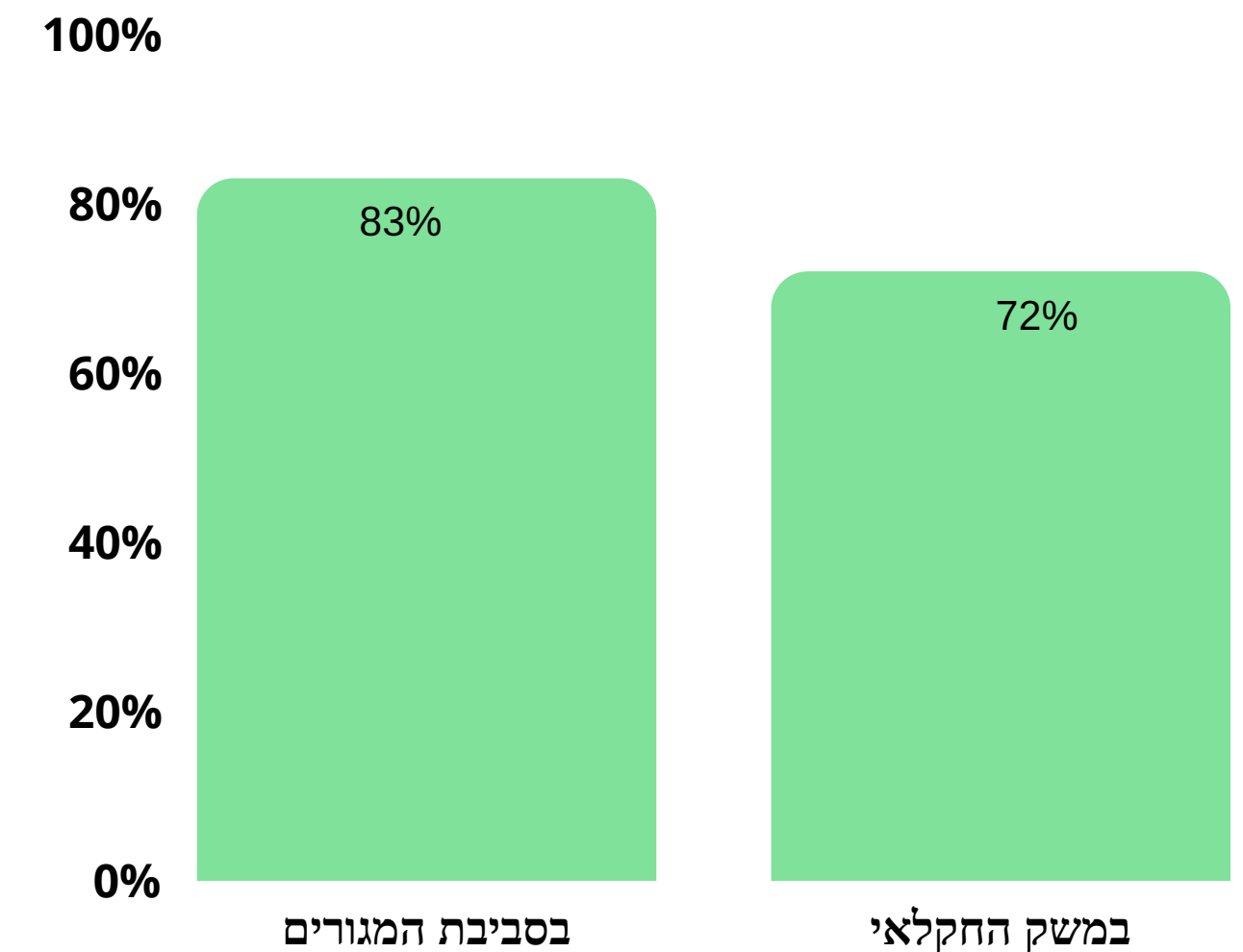
מידת הביטחון ללכת לבד בשעות החשכה

לפי מחוז

אוכלוסייה כללית לעומת המגזר החקלאי

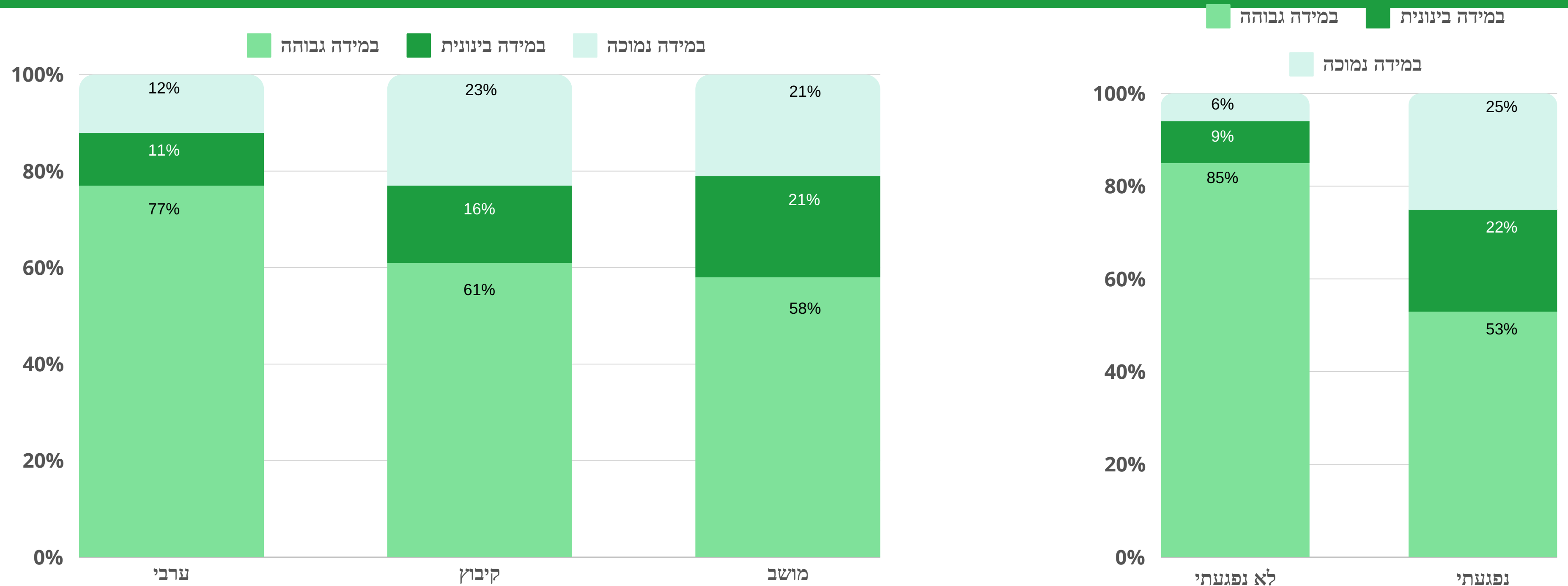
השוואה לסקר ביטחון אישי של הלמ"ס (2021)
ההשוואה נעשתה בהתאם לסולם התשובות בסקר
ביטחון אישי (סולם של 4 דרגות) ותחת אילוצי ההשוואה
מבחינה מתודולוגית בין הסקרים השונים

טעויות הדגימה ברמת המחוז נעים בין 9% ל 16.9% ויש להתייחס לכך בהתאם.

ממצאי סקר פשיעה חקלאית - ספטמבר 2022

מידת הביטחון ללכת לבד בעסק בשעות החשכה, לפי סוג יישוב ופגיעה מעבירות

תחושת הביטחון גבוהה יותר בקרב משקים מיישובים ערבים.
תחושת הביטחון ללכת לבד בשעות הערב בעסק נמוכה יותר בקרב מי שנפגע מעבירות בעבר.

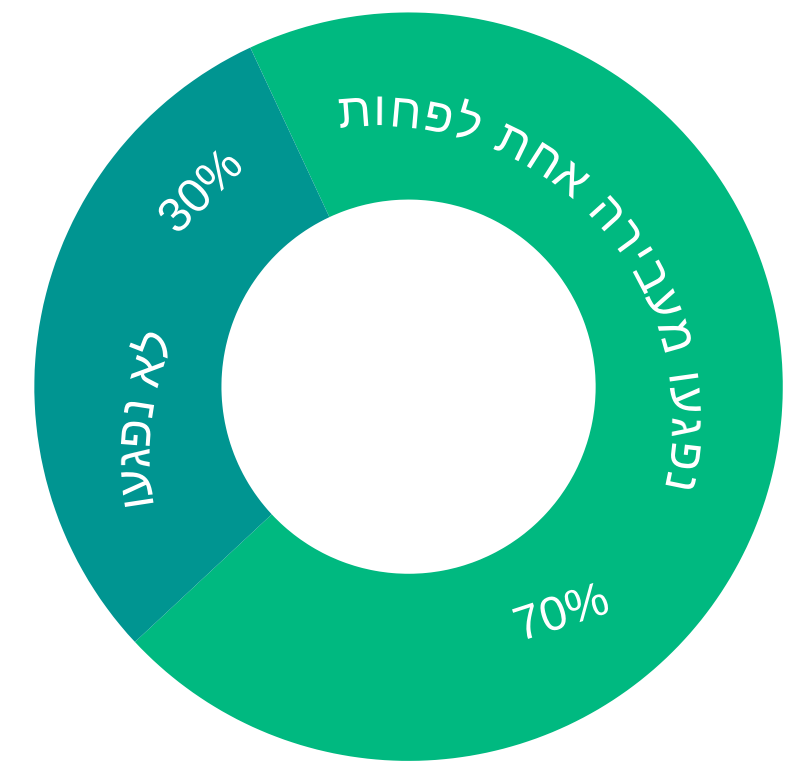
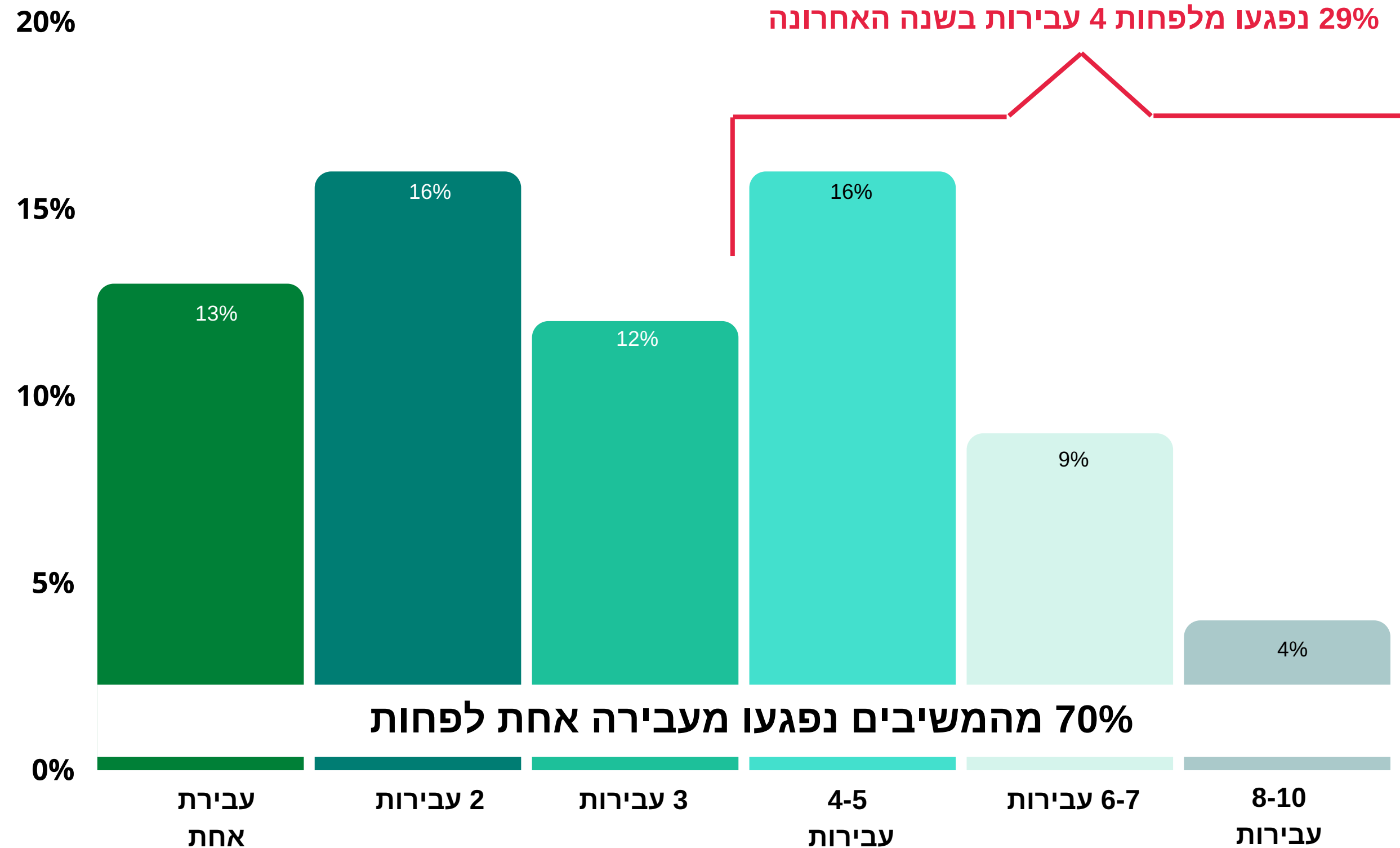
ממצאי סקר פשיעה חקלאית - ספטמבר 2022

אומדן היקף הפגיעה מעבירות חקלאיות

שיעור הנפגעים לפי מספר עבירות בשנה האחרונה

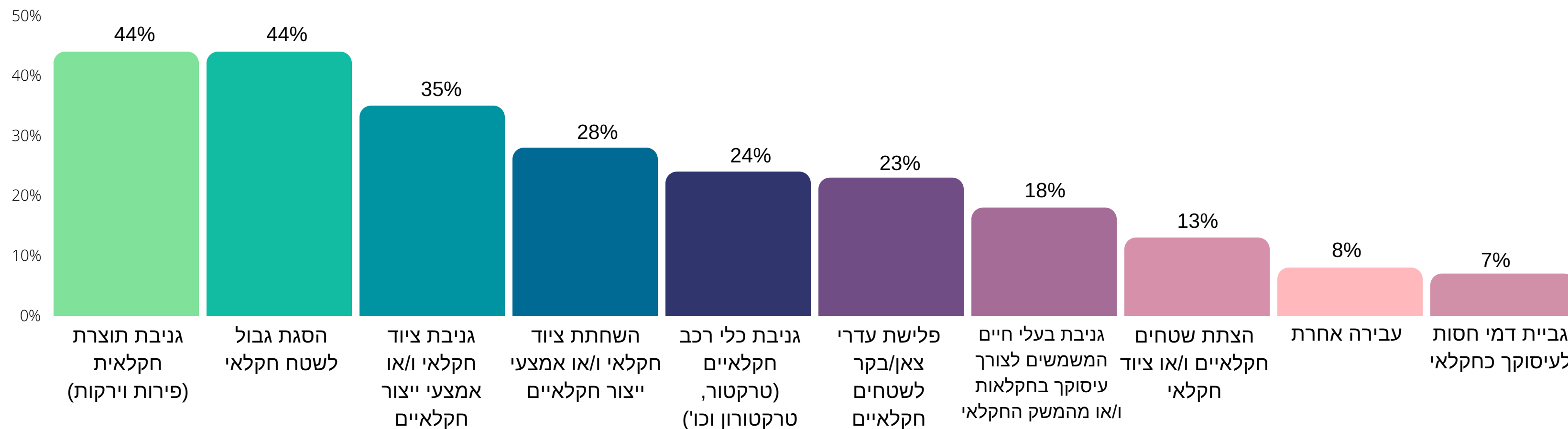

כ-12 אלף משקים בישראל נפגעו מפשיעה חקלאית בשנה האחרונה (2022)

70% מהמשיבים ציינו כי נפגעו מעבירה אחת לפחות, אל מול 13% מהאוכלוסייה הכללית בני 20 ומעלה שנפגעו מפשיעה כלשהי בשנה האחרונה (סקר ביטחון אישי, 2021)

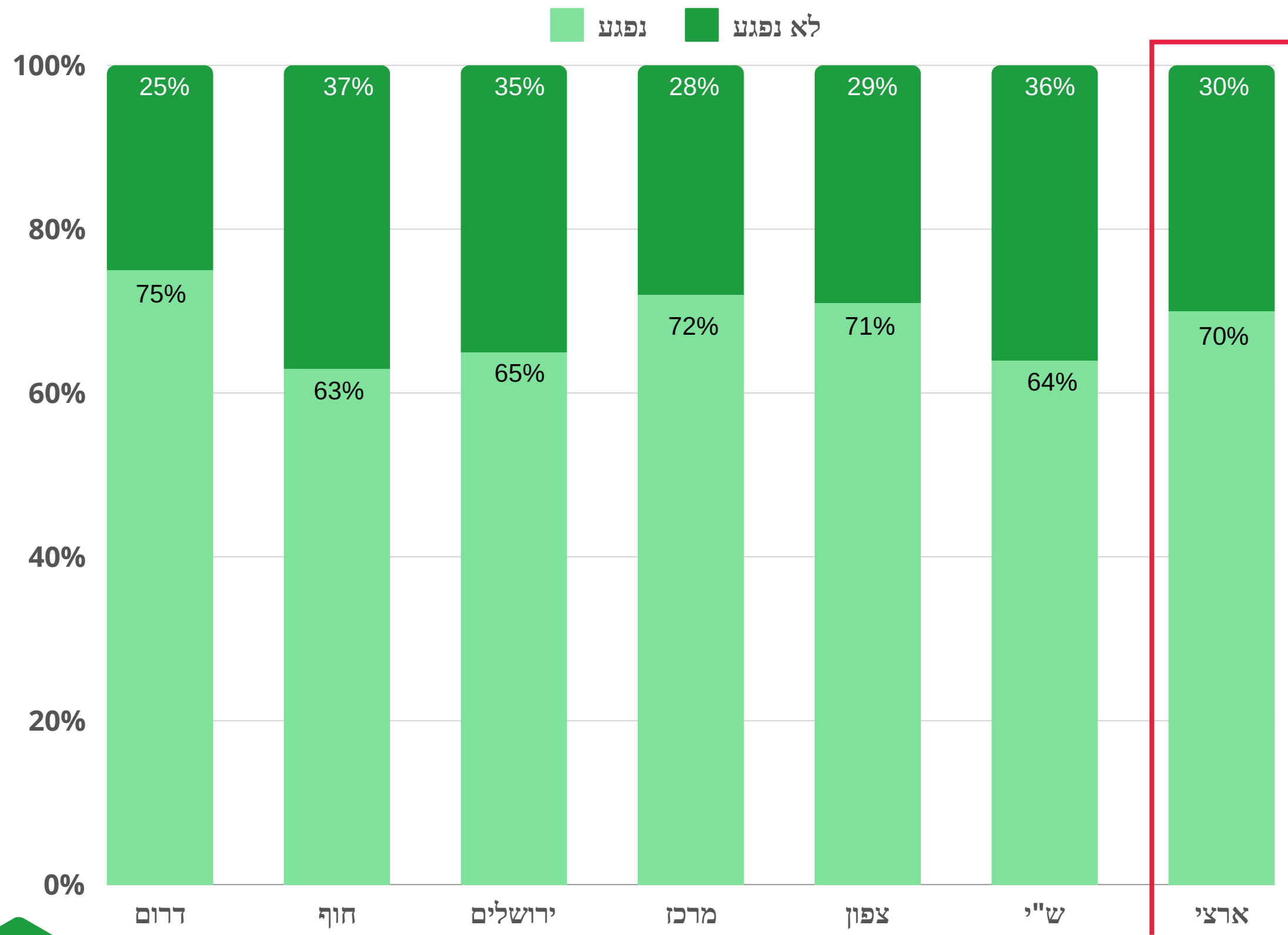
שיעור הנפגעים בכל אחת מהעבירות

שיעור הנפגעים הגבוה ביותר הוא מעבירות של גניבת תוצרת חקלאית (44%), הסגת גבול (44%) וגניבת ציוד חקלאי (35%).

ממצאי סקר פשיעה חקלאית - ספטמבר 2022

שיעור הנפגעים מעבירה אחת לפחות, לפי מחוז

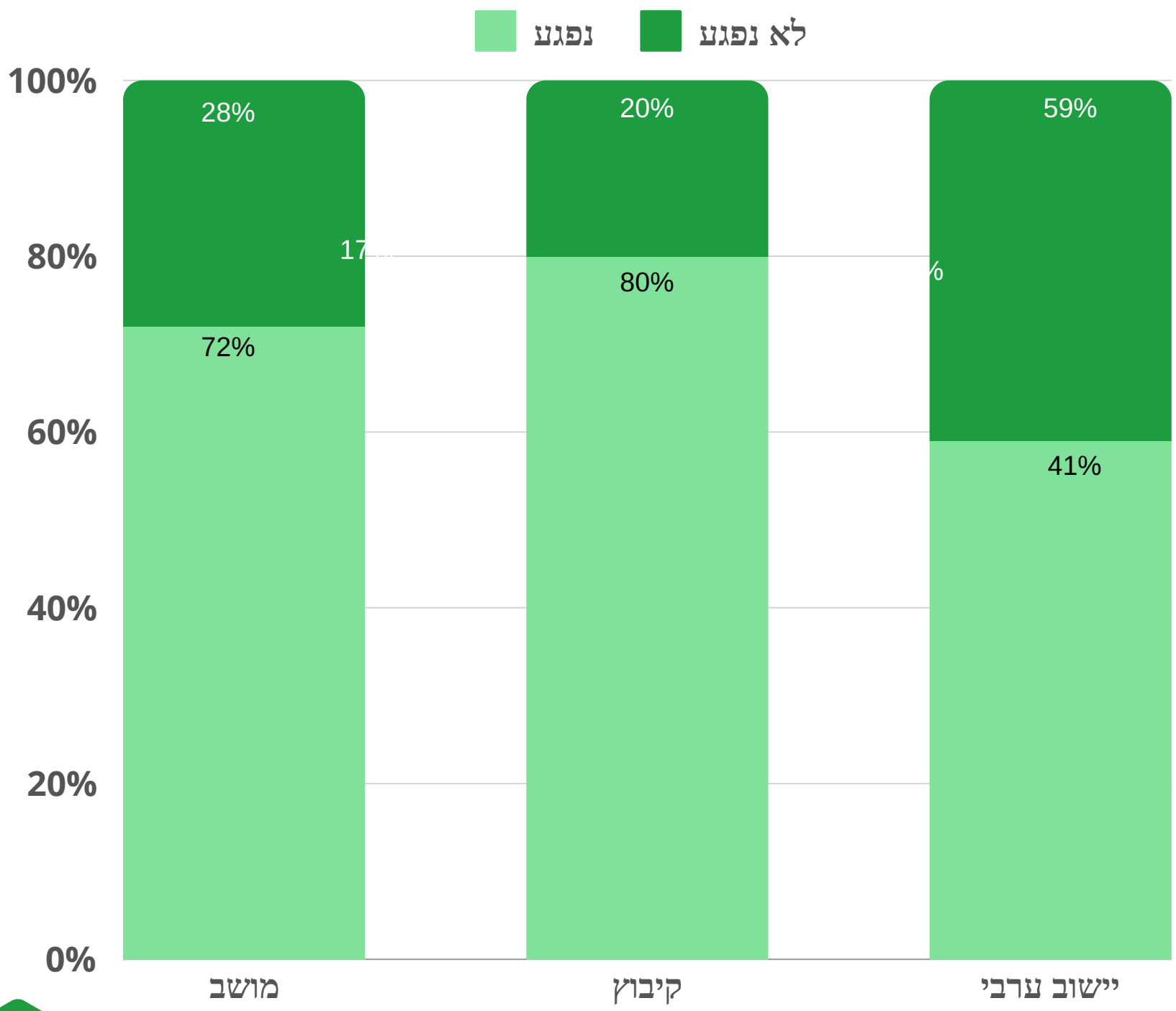

ממצאי סקר פשיעה חקלאית - ספטמבר 2022

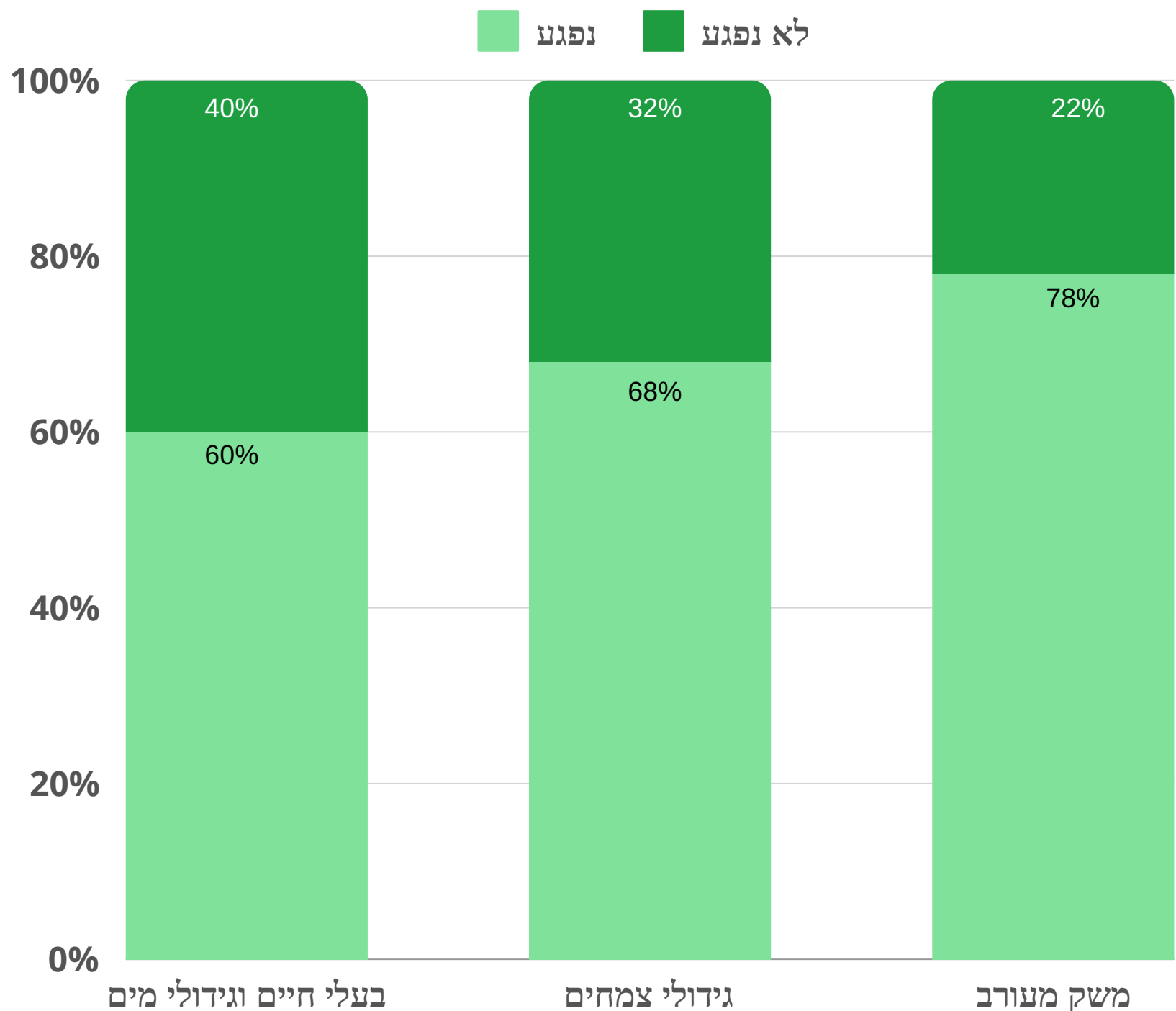

שיעור הנפגעים מעבירה אחת לפחות

לפי סוג יישוב

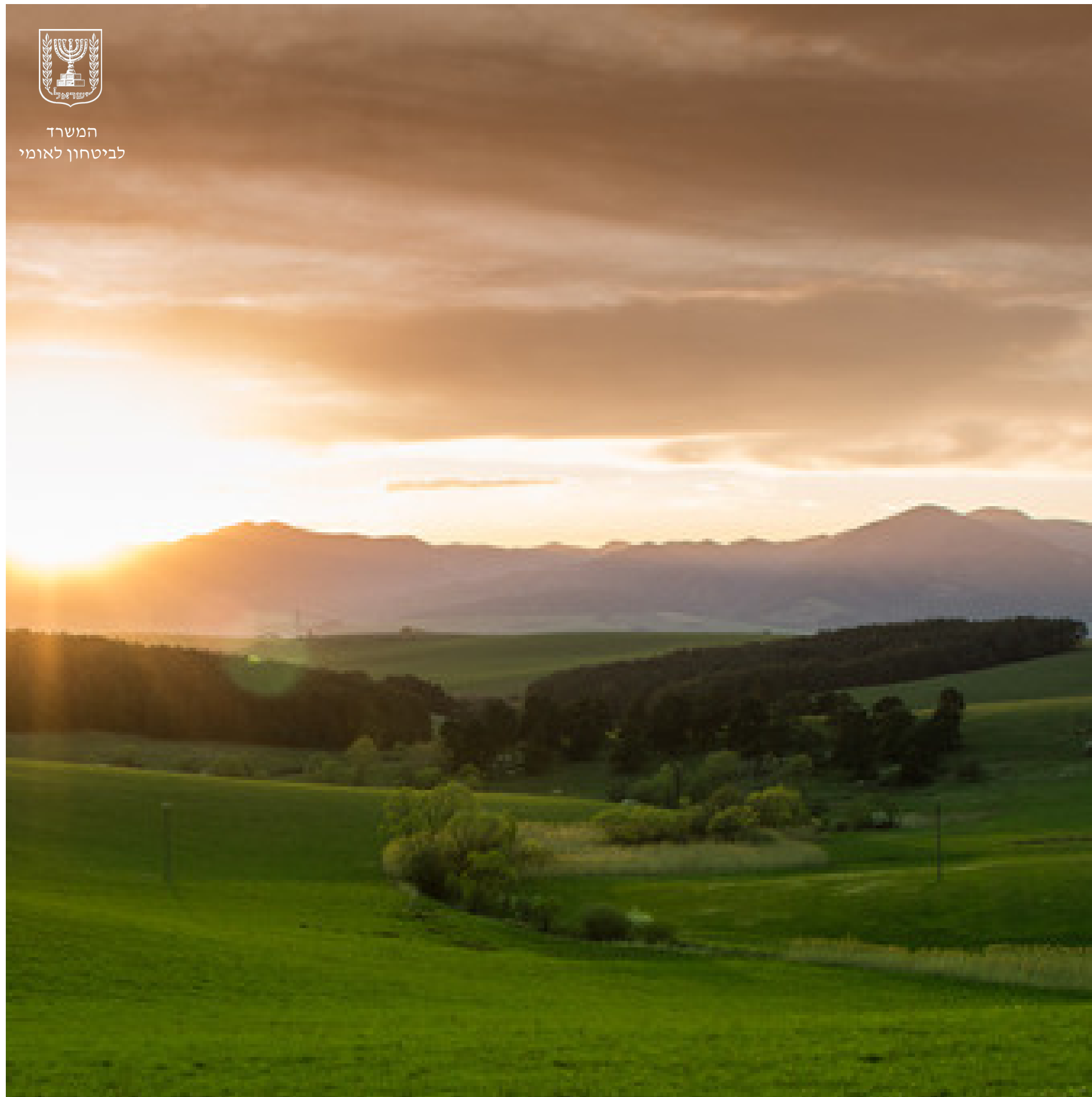

לפי סוג משק

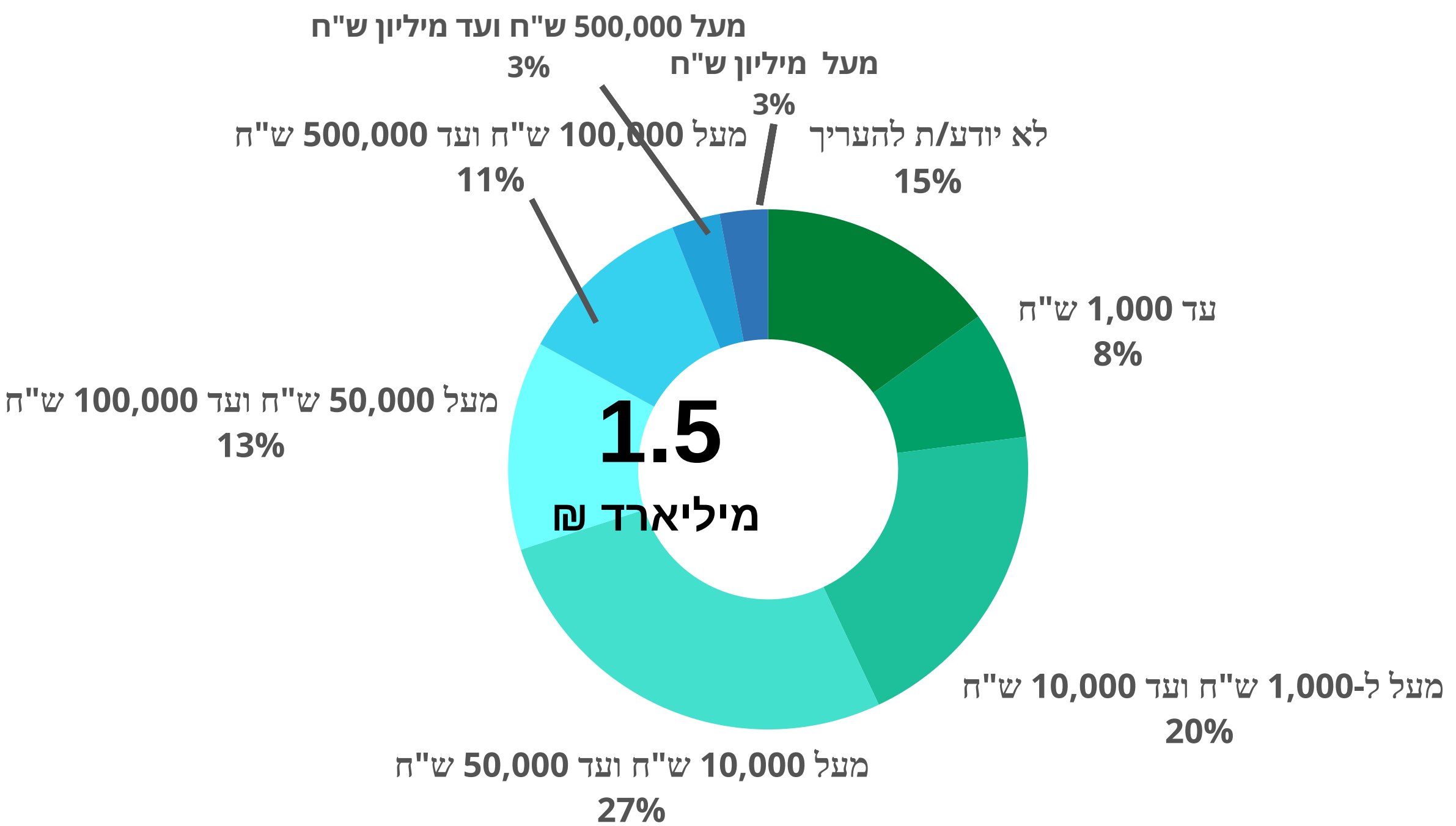
המשרד
לביטחון לאומי

נזק כלכלי כתוצאה מפשיעה כלכלית

הערכת הנזק הכלכלי שנגרם מפשיעה חקלאית ב-12 חודשים האחרונים

1. ממוצע הנזק הכלכלי לחקלאי בשנה מוערך בסכום של 122,929 ₪.
2. בישראל ישנם 17,417 משקים חקלאיים על פי מפקד החקלאות של הלמ"ס (2019).
3. שיעור ההיפגעות מפשיעה חקלאית עומד על 70%.
4. מכאן שהנזק הכלכלי מתופעת הפשיעה החקלאית המבוסס על דיווחי החקלאים, מוערך בסכום של 1.5 מיליארד ₪ לשנה.

המשרד
לביטחון לאומי

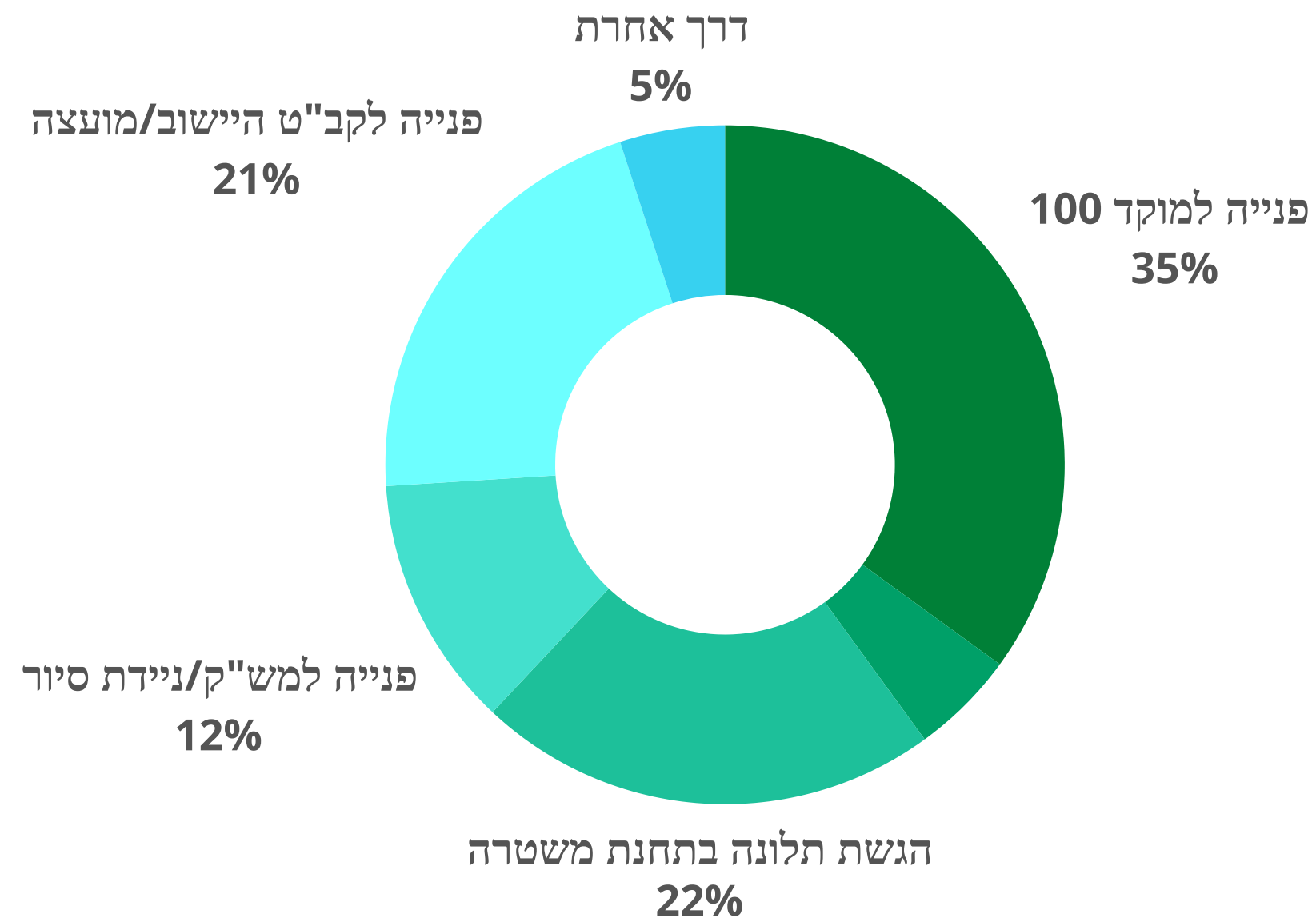

דיווח למשטרה

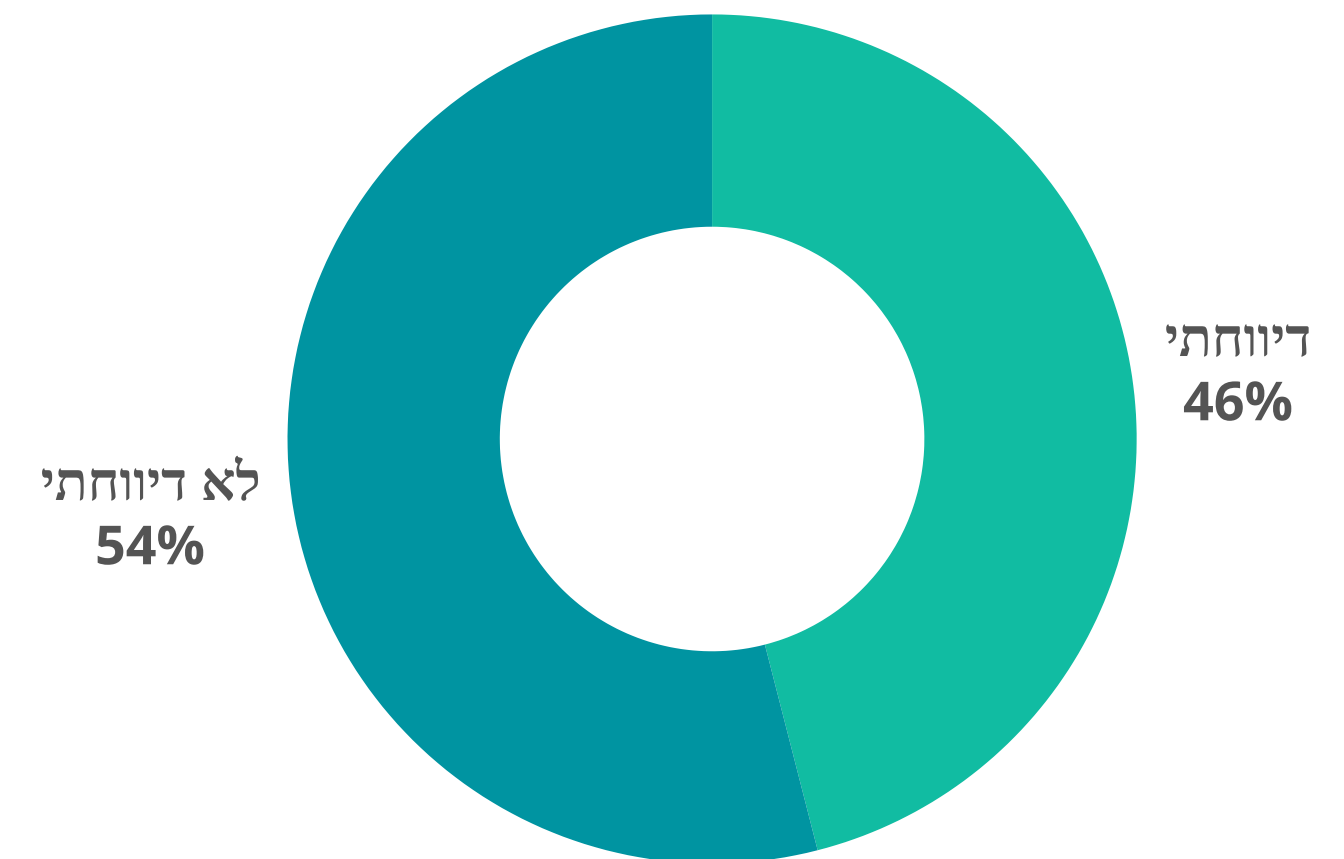

דיווח למשטרה

צורת הדיווח למשטרה

שיעור הדיווח בקרב נפגעים

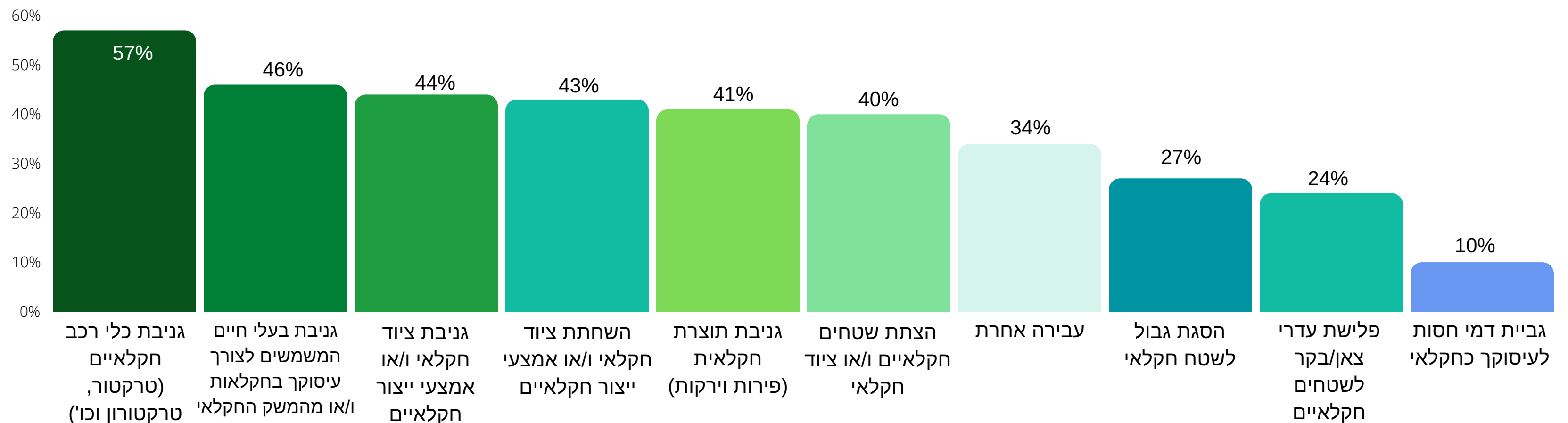

צורות הדיווח העיקריות למשטרה על עבירות של פשיעה חקלאית: פנייה למוקד 100, הגשת תלונה בתחנת המשטרה ופנייה לקב"ט של היישוב/המועצה.

בישראל ישנם 17,417 משקים חקלאים על פי מפקד החקלאות של הלמ"ס.
על פי אומדן הסקר, נפגעו בשנה האחרונה (2022) 12,192 משקים חקלאים מפשיעה חקלאית, 46% מהם דיווחו למשטרה (5,608 משקים חקלאיים).

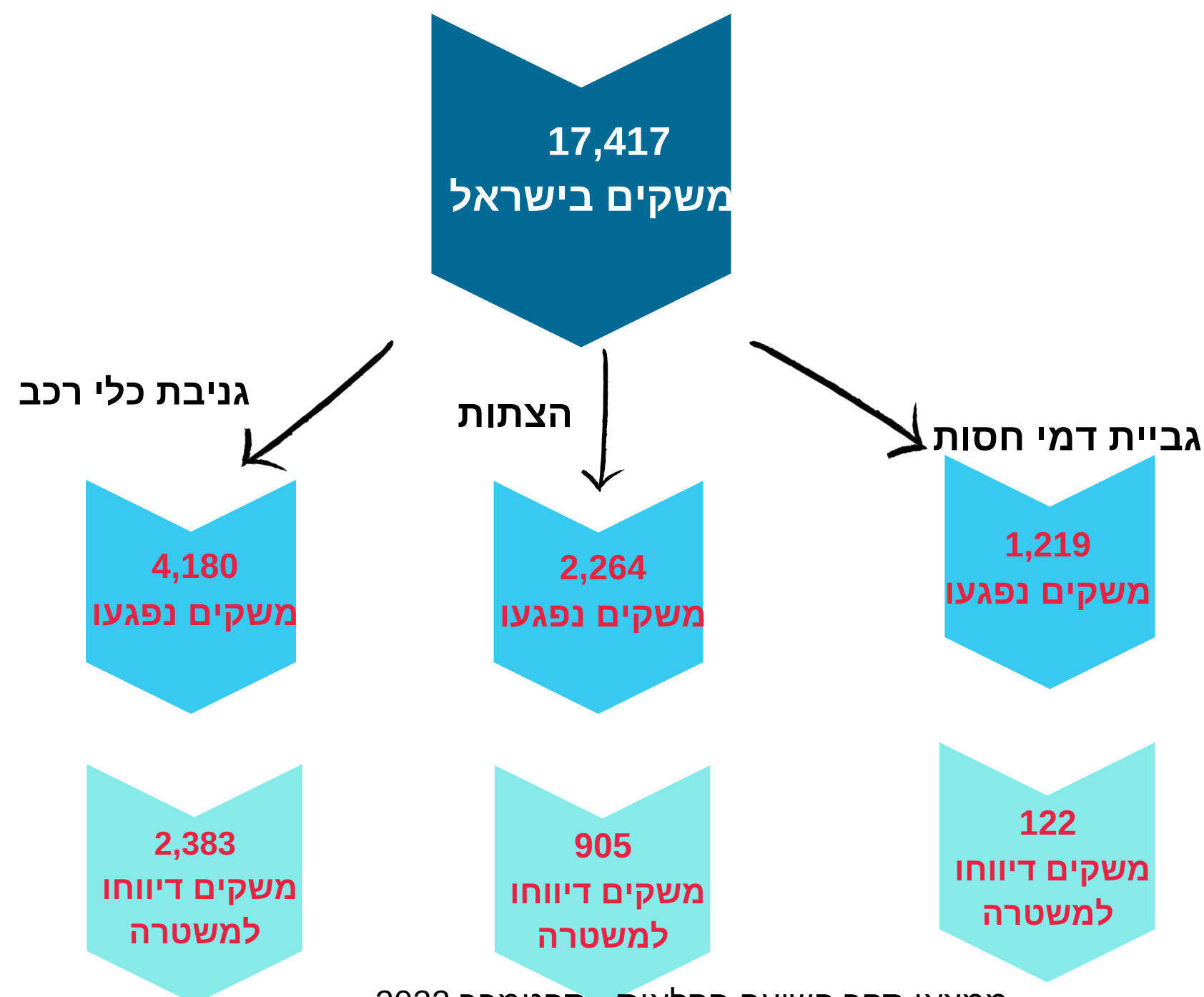
שיעור הדיווח למשטרה על פגיעה מכל אחת מהעבירות

שיעור הדיווח הגבוה ביותר הוא בעבירות של גניבת כלי רכב חקלאיים (57%), גניבת בעלי חיים (46%) וגניבת ציוד חקלאי (44%).
לצורך ההשוואה, שיעור הדיווח למשטרה בקרב אוכלוסייה הכללית (בני 20 ומעלה) מהיפגעות מעבירות גניבה עמד על 43% (סקר ביטחון אישי, 2021).

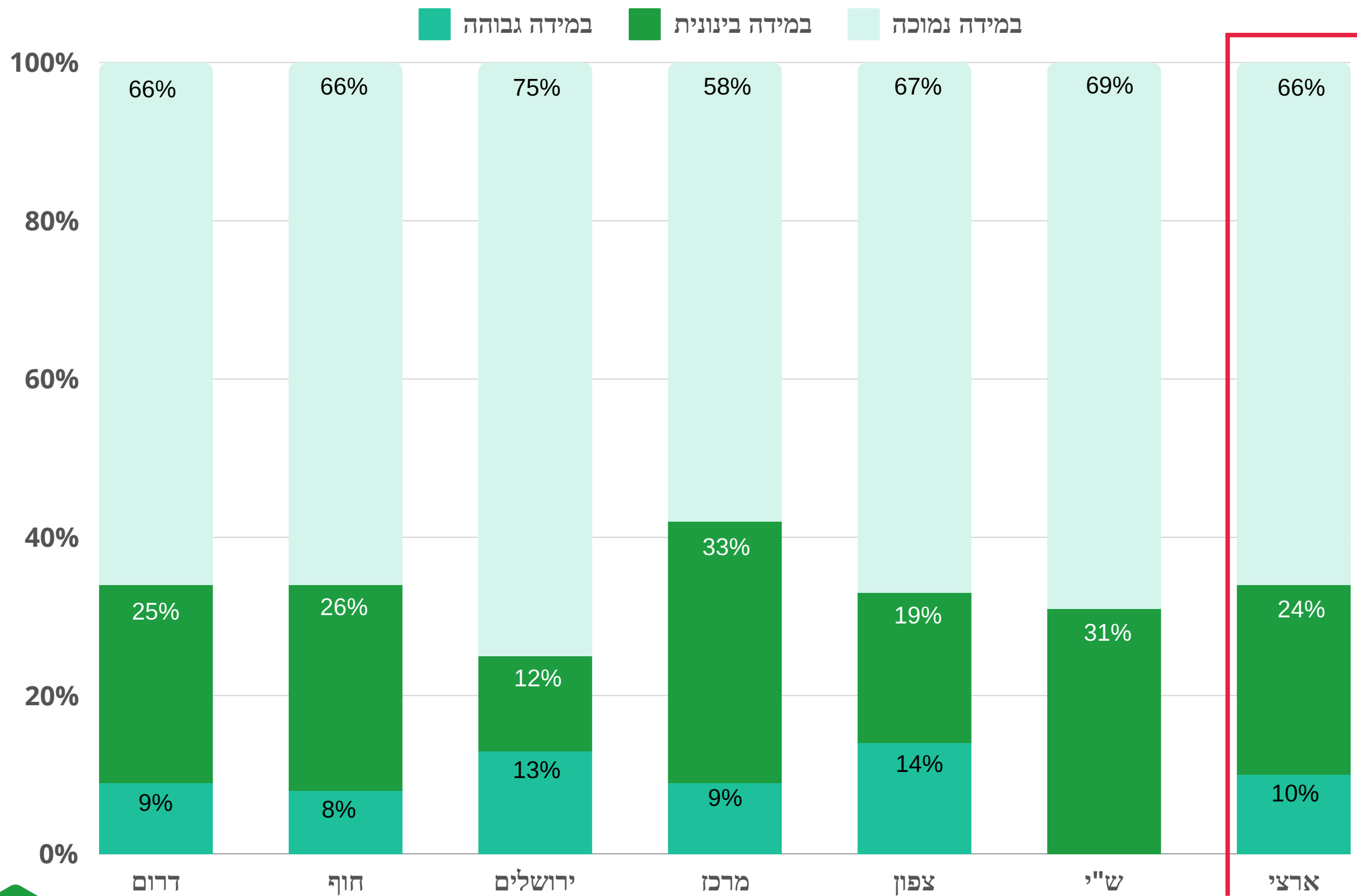

מספר משקים שדיווחו למשטרה לפי סוגי עבירות נבחרות

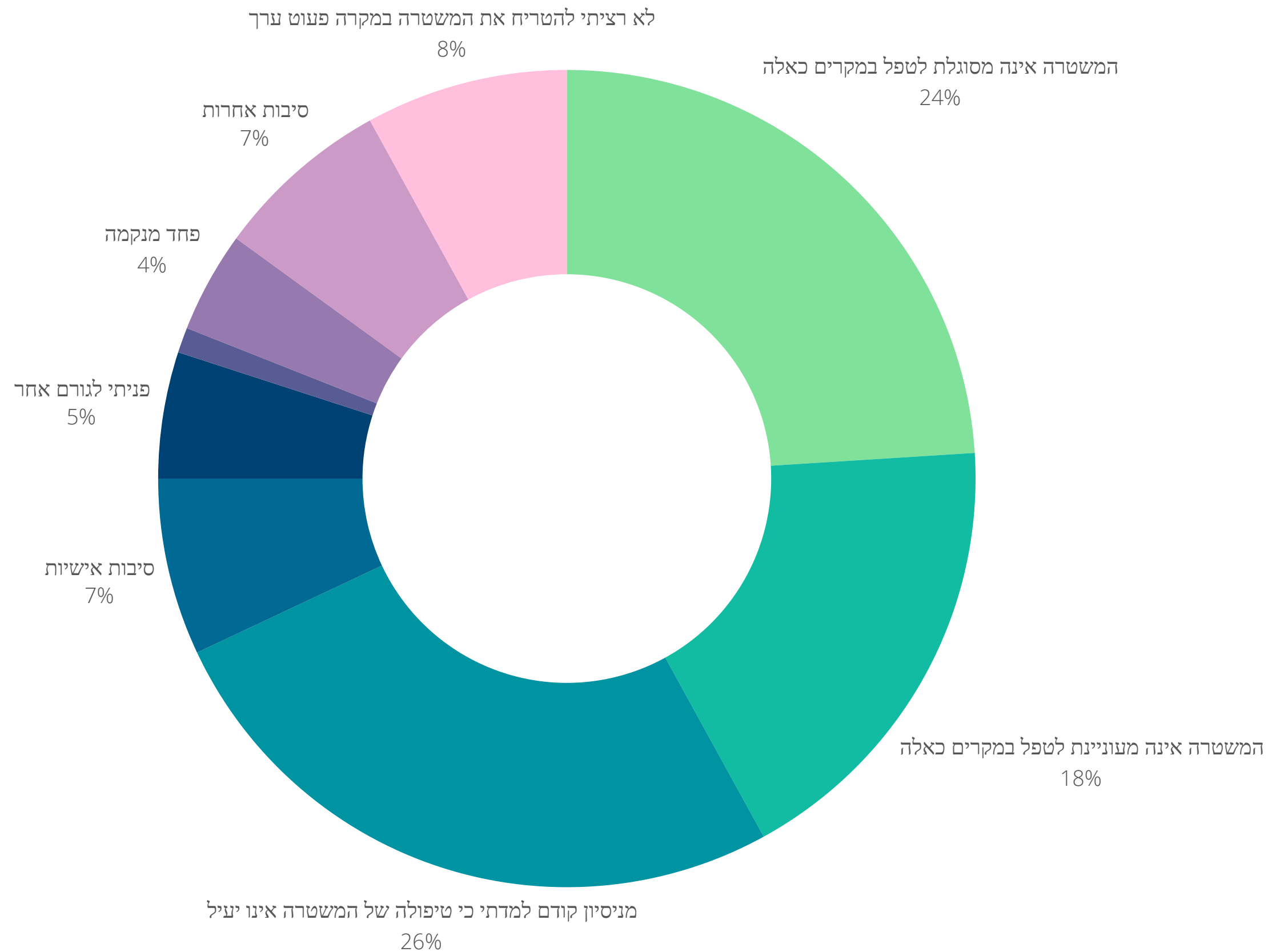

ממצאי סקר פשיעה חקלאית - ספטמבר 2022

שביעות הרצון מטיפול המשטרה, לפי מחוז

מקרב המדווחים למשטרה,
הרוב (66%) כלל לא מרוצים או
מרוצים במידה נמוכה
מטיפול של המשטרה.

הסיבה העיקרית:
אי אמון במשטרה (68%)
עפ"י איחוד המענים של:
"המשטרה אינה מסוגלת",
"המשטרה אינה מעוניינת"
ו"טיפול אינו יעיל".

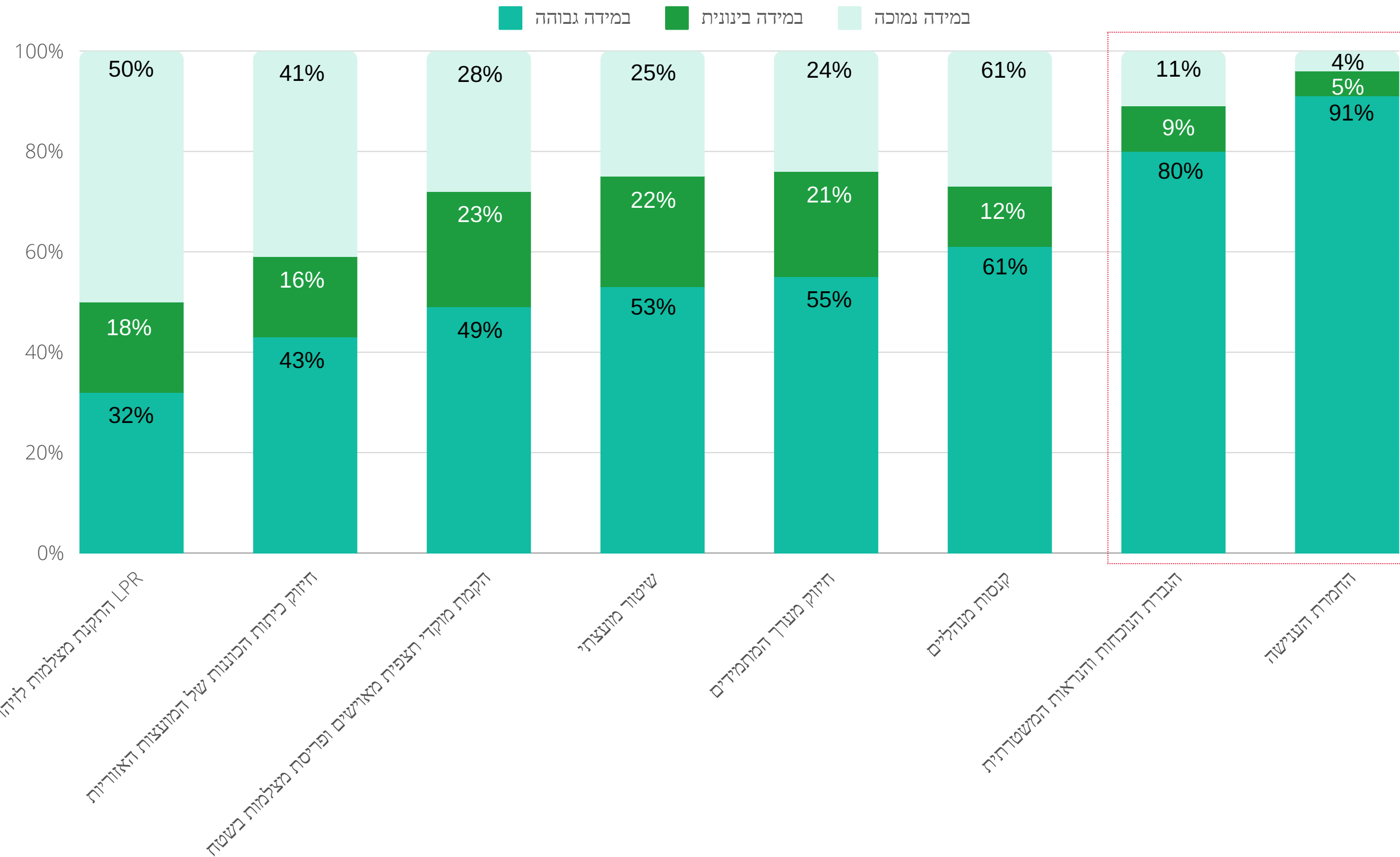
המשרד
לביטחון לאומי

המענים להפחתת הפשיעה החקלאית

השפעת הפתרונות על הפחיתת הפשיעה החקלאית

הפתרון הנתפס כמשפיע ביותר הוא החמרת הענישה: 91% מבעלי הדעה סבורים כי הוא ישפיע במידה רבה או במידה רבה מאוד.

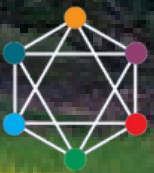

המשרד
לביטחון לאומי

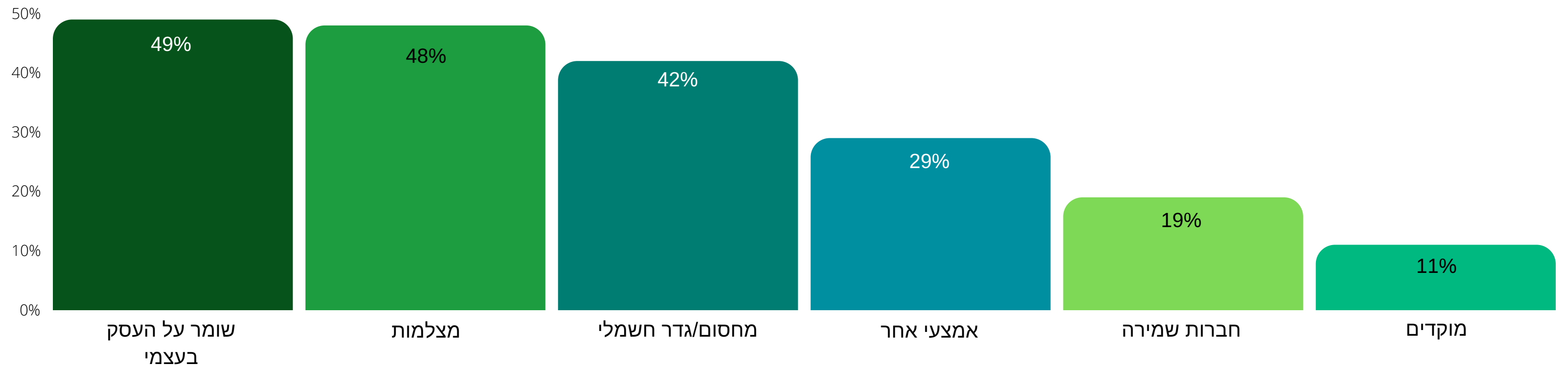

עמדות נוספות בנושא

אמצעי הגנה לשמירה על העסק

אמצעי האבטחה הנפוצים ביותר הם: שמירה עצמית על העסק (49%), מצלמות (48%) ומחסום/גדר חשמלי (42%).

תובנות המחקר

אומדן נזק הפשיעה החקלאית אינו קל להערכה בשל תת דיווח ותופעות שקשה לכמת במספרים (כגון הסגת גבול ודמי חסות).
לראשונה, חושב אומדן כלכלי המבוסס על דיווחי החקלאים בסקר, שעמד על 1.5 מיליארד ₪ בשנה.

הפשיעה החקלאית מתרחשת בעיקר בעבירות גניבה והסגת גבול (44%), ושכיחה יותר בקיבוצים ובמחוזות דרום ומרכז.

מבין הנפגעים, 46% בלבד דיווחו למשטרת ישראל על הפגיעה.
הדיווח למשטרה על עבירות גניבת רכב עמד על 57%, לעומת זאת בעבירות גביית דמי חסות הדיווח למשטרה עמד על 10% בלבד.

שיעור גבוה של בעלי משקים חקלאים נפגע מעבירות של פשיעה חקלאית (70%).
ממצא זה הינו בהלימה עם הירידה בתחושת הביטחון שלהם (53%).

